Detta är ett svar från SBU:s Upplysningstjänst den 2 april 2014. SBU:s Upplysningstjänst svarar på avgränsade medicinska frågor. Svaret bygger inte på en systematisk litteraturöversikt, varför resultaten av litteratursökningen kan vara ofullständiga. Kvaliteten på ingående studier har inte bedömts. Detta svar har tagits fram av SBU:s kansli och har inte granskats av SBU:s råd eller nämnd.

Sköljning med Klobetasolgel eller Aureomycin (tetracyklin) vid aftösa munsår (afte)

Mer än varannan person får tillfälliga sår i munslemhinnan då och då. Det kallas för aftösa sår eller afte. De kan se ut som munblåsor, men det är egentligen ett eller flera små sår. De är vanligen upp till fem millimeter stora, lätt kraterformade med en kraftig rodnad i området runt såret. Såren kan göra ont, men blöder inte.

Fråga:
Vilken effekt har sköljning med Klobetasolgel i jämförelse med Aureomycin hos patienter med multipla aftösa munsår?

Sammanfattning

Inga direkta jämförande studier avseende Klobetasol versus Aureomycin (tetracyklin) vid multipla aftösa munsår kunde identifieras. I en välgjord och omfattande systematisk översikt från 2012, [1] som beskriver kunskapsläget för behandling av tillståndet med tabletter eller sprutor (systemisk behandling), drar författarna slutsatsen att det vetenskapliga underlaget är otillräckligt. En översikt avseende *lokal* behandling identifierades också [2].

Bakgrund

Munhålan täcks ytterst av en slemhinna. I slemhinnorna finns celler som känner smärta, beröring och temperatur. Man kan få olika former av sår eller andra problem med munslemhinnan. Det är ibland oklart varför man får förändringar i munnens slemhinna. Sår kan uppstå på många olika sätt, men ändå se nästan likadana ut. I samtliga fall blir immunförsvaret inblandat. Det kan ha aktiverats för att skydda kroppen mot mikroorganismer som bakterier, virus eller svamp. Då immunförsvaret attackerar de här mikroorganismerna kan munslemhinnan i området påverkas så mycket att ett sår uppstår.

Sårbildningar och irritationer i munslemhinnan kan bland annat vara direkt orsakade av infektioner som virus, bakterier eller svamp. De kan även bero på icke-infektiösa inflammationer i munslemhinnan, så kallad oral lichen planus, geografisk tunga, afte eller aftösa sår. Det kan också vara mekaniskt orsakade förändringar som protesskav, bitsår eller skav från vassa kanter på fyllningar och tänder [3].

I Sverige finns Klobetasol APL, Munhålegel 0,025 % som apotekstillverkat läkemedel medan Aureomycin (tetracyklin) för närvarande är avregistrerat [4]. Dessa läkemedel är tänkta för behandling lokalt i munnen. Det finns även preparat för systemisk behandling. Dessa används inte direkt på huden, utan ges som tabletter, injektioner eller dylikt.

Avgränsningar

Vi har gjort sökningar (se avsnittet ”Litteratursökning”) i databaserna Cochrane (systematiska översikter), CENTRAL (primärstudier), PubMed (systematiska översikter och primärstudier) och Embase (primärstudier).

Resultat från sökningen

Upplysningstjänstens litteratursökning har totalt genererat 97 träffar. Vi har läst alla abstrakt. Av dessa har två artiklar bedömts kunna vara relevanta och lästs i fulltext. En systematisk översikt och ett icke systematiskt konsensusutlåtande ingår i svaret. De artiklar som inte ingår i svaret har exkluderats på grund av att de inte var relevanta för frågeställningen.

Systematiska översikter

Ingen systematisk översikt om *lokal* behandling av aftösa munsår kunde identifieras.

En översikt från 2011 [2] tar bl a upp *lokal* behandling vid afte. Översikten är dock inte helt systematiskt genomförd. Detta gör att det är svårt att tolka resultaten. Översikten inkluderar endast ett fåtal studier med få patienter men författarna drar ändå slutsatsen att lokal användning av tetracykliner kan ha viss effekt på

återkommande aftösa munsår i jämförelse med placebo. Någon jämförelse med Klobetasol gjordes dock inte.

En välgjord och omfattande systematisk översikt från 2012 [1] avseende behandling av tillståndet med tabletter och sprutor (systemisk behandling) kunde dock identifieras och inkluderas. Författarnas slutsatser var att det föreligger otillräckligt vetenskapligt underlag för att kunna uttala sig om effekter (Tabell 1). Samma forskargrupp har i december 2013 anmält ett protokoll till Cochrane med syfte att utvärdera positiva och negativa effekter av *lokal* behandling av afte [5].

Tabell 1. Systematisk översikt avseende *systemisk* behandling av afte

Inkluderande studier	Population	Utfallsmått
Brocklehurst et al 2012 [1]		
Effekt och risker ***Immunomodulatorer/anti-inflamatorer***: Beta-glucan, Clofazimine, Colchicine, Levamisole, Montelukast, Pentoxifylline, Prednisone och Sulodexide ***Oklara verkningsmekanismer:*** Camelthorn, Homeopathy, LongoVital (herbal + vitamin), LongoVital (herbal alone), Propolis, Subantimicrobial doxycycline, Tetracycline, Vitamin B12 och Multivitamin	Personer med återkommande multipla aftösa munsår	**Effekt enligt författarna** Oklar **Risker enligt författarna** Oklara
Författarens slutsatser: A wide variety of interventions are currently used for the treatment of recurrent aphthous stomatitis* (RAS) in clinical practice, often in a sequential manner, according to the patient's response. In general, systemic interventions are used following ineffective topical therapy. In this comprehensive systematic review, no single treatment was found to be effective and therefore the results remain inconclusive as regards to the best systemic intervention for RAS. This is likely to reflect the poor methodological rigor of trials, and lack of studies for certain drugs, rather than the true effect of the intervention. It is also recognized that in clinical practice, individual drugs appear to work for individual patients and so the interventions are likely to be complex in nature. Although comprehensive, this review did not find trials involving several of other systemic interventions used for RAS, for example thalidomide in the absence of any systemic condition, despite its limitations on safety. * återkommande aftösa munsår		

Projektgrupp

Detta svar är sammanställt av Sofia Tranæus och Sally Saad.

Litteratursökning

PubMed via NLM 11 december 2013 **Aftösa munsår**		
	Search terms	**Items found**
Population:		
1.	"recurrent aphthous stomatitis"[tiab] OR "Stomatitis, Aphthous"[Mesh]	2920
2.	"Stomatitis, Aphthous"[Mesh] OR "Aphthous stomatitis"[tw]	3093
Intervention:		
3.	"Clobetasol"[Mesh] OR Clobetasol[tw] OR Clofenazon[tw] OR Clobex[tw] OR Cormax[tw] OR OLUX[tw] OR Dermovate[tw] OR Embeline[tw] OR Temovate[tw] OR Chlortetracycline[tw] OR Aureomycin[tw] OR Aureomycine[tw] OR Aureocyclin[tw] OR Biomycin[tw] OR "Chlortetracycline"[Mesh]	7432
Limits		
4.	Systematic[SB]	210053
Combined sets		
5.	1 AND 4	22
6.	2 AND 3	26
Final	5 OR 6	48

The search result, usually found at the end of the documentation, forms the list of abstracts

[MeSH] = Term from the Medline controlled vocabulary, including terms found below this term in the MeSH hierarchy
[TIAB] = Title or abstract
[TW] = Text Word
Systematic[SB] = Filter for retrieving systematic reviews
" " = Citation Marks; searches for an exact phrase

Cohrane Library (CDSR, CRM, DARE, EED, HTA) via Wiley 11 december 2013 **Aftösa munsår**		
	Search terms	**Items found**
Population:		
1.	"aphthous stomatitis" OR "Stomatitis, Aphthous"[Mesh]	8
Final	1	8

The search result, usually found at the end of the documentation, forms the list of abstracts

[MeSH] = Term from the Medline controlled vocabulary, including terms found below this term in the MeSH hierarchy
" " = Citation Marks; searches for an exact phrase

CDSR = Cochrane Database of Systematic Review
CRM = Method Studies
DARE = Database Abstracts of Reviews of Effects, "other reviews"
EED = Economic Evaluations
HTA = Health Technology Assessments

CENTRAL via Wiley 11 december 2013 **Aftösa munsår**		
	Search terms	**Items found**
Population:		
1.	"aphthous stomatitis" OR "Stomatitis, Aphthous"[Mesh]	256
Intervention:		
2.	"Clobetasol"[Mesh] OR Clobetasol OR Clofenazon OR Clobex OR Cormax OR OLUX OR Dermovate OR Embeline OR Temovate OR "Chlortetracycline"[Mesh] OR Chlortetracycline OR Aureomycin OR Aureomycine OR Aureocyclin OR Biomycin)	511
Final	1 AND 2	5

The search result, usually found at the end of the documentation, forms the list of abstracts

[MeSH] = Term from the Medline controlled vocabulary, including terms found below this term in the MeSH hierarchy
" " = Citation Marks; searches for an exact phrase

CENTRAL = Cochrane Central Register of Controlled Trials, "trials"

Embase via embase.com 11 december 2013 **Aftösa munsår**		
	Search terms	**Items found**
Population:		
1	'aphthous stomatitis'/exp OR 'aphthous stomatitis'	3444
Intervention:		
2	'clobetasol'/exp OR clobetasol OR clofenazon OR 'clobex'/exp OR clobex OR 'cormax'/exp OR cormax OR 'olux'/exp OR olux OR 'dermovate'/exp OR dermovate OR 'embeline'/exp OR embeline OR 'temovate'/exp OR temovate OR 'chlortetracycline'/exp OR chlortetracycline OR 'aureomycin'/exp OR aureomycin OR 'aureomycine'/exp OR aureomycine OR aureocyclin OR 'biomycin'/exp OR biomycin)	12623
Final	1 AND 2	67

/exp= Includes terms found below this term in the EMTREE hierarchy
' ' = Citation Marks; searches for an exact phrase

Referenser

1. Brocklehurst P,TickleM,GlennyAM, LewisMA, Pemberton MN,Taylor J,WalshT,Riley P, Yates JM. Systemic interventions. for recurrent aphthous stomatitis (mouth ulcers). Cochrane Database of Systematic Reviews 2012, Issue 9. Art. No: CD005411. DOI: 10.1002/14651858.CD005411.pub2.

2. Elad S, Epstein JB, von Bültzinglöwen I, Drucker S, Tzach R, Yarom N. Topical immunomodulators for management of oral mucosal conditions, a systematic review; part II: miscellaneous agents. Expert Opin. Emerging Drugs 2011;1:183-202.

3. http://www.1177.se/Stockholm/Fakta-och-rad/Sjukdomar/Blasor-och-sar-i-munnens-slemhinna/.

4. http://www.fass.se/LIF/startpage?14.

5. Taylor J, Brocklehurst P,Glenny AM,Walsh T, TickleM, LewisMA, Riley P, Yates JM, PembertonMN. Topical interventions. for recurrent aphthous stomatitis (mouth ulcers). Cochrane Database of Systematic Reviews 2013, Issue 12. Art. No.: CD010881. DOI: 10.1002/14651858.CD010881.